

JOAQUIM MUNS i ALBUXECH

(Barcelona, 1935 - Barcelona, 2015)

Ressenya

Pere Puig i Bastard

Cursa els seus estudis de Batxillerat al Liceu Francès de Barcelona a la dècada dels anys 40. Estudia les dues carreres de Dret i Ciències Econòmiques a la Universitat de Barcelona, on es graduarà l'any 1959. Un cop acabades les corresponents llicenciatures, tot formant part de la primera promoció d'economistes, viatja a Londres on cursa dos anys d'estudis a la London School of Economics (1959-1960). De retorn a Barcelona, dona classes a la Facultat de Dret, a la càtedra del professor Sureda. Poc temps després, als primers dels 60, participarà en els inicis de la creació del Gabinet de Programació de l'Ajuntament de Barcelona, en plena època de l'alcalde Porcioles, contribuint a impulsar un ambiciós projecte de centre d'estudis de la ciutat. Entre els anys 1962 i 1963 treballarà a la seu de l'OCDE (París) ocupant-se de l'anàlisi de les economies d'Espanya i Portugal. L'any 1963 promou la creació d'una nova metodologia d'enquestes de conjuntura a les empreses, en el si del Gabinet d'Estudis de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona. L'any 1965 viatja a Washington, on treballarà durant tres anys com a economista de l'FMI en l'àrea d'estudis de països de l'Amèrica Llatina. Participa l'any 1968 en la creació de la Universitat Autònoma de Barcelona i col·laborarà amb ESADE entre 1968 i 1973. El 1970 dirigeix la primera «Tabla input-output catalana», realitzada sota la seva direcció per un grup d'economistes i encarregada per la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona.

L'any 1973 guanya per oposició la càtedra d'Organització Econòmica Internacional, de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, de la Universitat de Barcelona. Retorna a Washington, on exercirà, primer el càrrec de director executiu de l'FMI en representació d'Espanya i Llatinoamèrica (1978-1980), i més tard el de director executiu del Banc Mundial (1980-1982).

L'any 1983 dirigeix encara un seminari internacional de l'FMI celebrat a Viña del Mar del 5 al 8 d'abril, del que en resultarà un llibre amb el títol de *Ajuste, condicionalidad y financiamiento internacional* (Washington, 1983). Tot actuant de moderador i recopilador dels treballs del Seminari, en serà responsable de la publicació de les seves conclusions. L'any 1984 li és concedida la Creu de Sant Jordi, de la Generalitat de Catalunya. Exercirà de president de la Societat Catalana d'Economia, entitat membre de l'IEC, entre 1987 i 1993. És elegit el 1987 com a representant del Parlament Europeu, formant part les llistes de CiU, dins del grup liberal europeu fins al 1989. En aquest mateix any es reincorpora a la seva càtedra de la Universitat de Barcelona. Guardonat l'any 1995 amb el premi de la Fundació Catalana per la Recerca, serà nomenat aviat titular de la Càtedra Jean Monnet i conseller del Banco de España (1994-2004). Més tard rebrà el premi Rey Juan Carlos de Economía, que atorga el Banco de España (2008). I més tard el Premi Godó (2011), en reconeixement de la seva tasca en el món del periodisme econòmic.

Heus ací l'important nombre de llibres i d'informes que publicarà al llarg de prop de tres dècades:

- A) Dècada dels anys 70: *Industrialización y crecimiento de los países en desarrollo* (1972), un dels seus primers llibres, una reelaboració de la seva tesi doctoral, on ofereix una valoració de les polítiques d'industrialització basades en les estratègies de substitució d'importacions. *La opción europea para la economía española* (1973) és un informe encarregat pel Cercle d'Economia sobre els efectes

econòmics per Espanya de la seva futura adhesió com a nou membre de la CEE. *La crisis económica internacional: reflexiones y propuestas* (1975) és un altre informe, fet per encàrrec de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, on presenta una anàlisi de la recessió de 1974 i de la inflació i el reciclatge de petrodòlars sobre l'economia espanyola. *Crisis y reforma del sistema monetario internacional* (1978) és un llibre amb una selecció de textos d'autors diversos, que inclou, en la introducció, dos treballs originals sobre les reformes del sistema monetari internacional (1944-78).

- B) Dècada dels anys 80: *Ajuste, condicionalidad y financiamiento internacional* (1983), es tracta d'un llibre escrit sota la seva direcció, que abasta els treballs de la Conferència de Xile, d'abril de 1983; planteja la capacitat de l'actuació del Fons en els processos d'ajustament i de recuperació d'una sèrie de països, en procés de renegociació del deute, sota l'impacte de la crisi de 1982; l'èxit de les mesures previstes, molt més que dels programes de l'FMI, dependrà sobretot d'una eventual reactivació mundial i una rebaixa dels tipus d'interès. *Historia de las relaciones entre España y el Fondo Monetario Internacional 1958-82* (Madrid, 1986), un llibre encarregat pel Banco de España i patrocinat per l'FMI, que presenta els resultats d'una extensa i documentada recerca, de la que ell n'ha estat autor; analitza vint-i-cinc anys d'evolució de l'economia espanyola, compresos entre l'ingrés d'Espanya a l'FMI i al Banc Mundial (1958) i la data de 1982; examina en particular l'eventual influència moderadora de l'FMI en el dia a dia de la presa de decisions en la fixació dels objectius de la política econòmica; aquesta hauria estat intensa, sobretot en certs moments, com en l'etapa d'aprovació i aplicació del Pla d'Estabilització; conclou en un capítol final (cap. VII) amb una valoració de les relacions entre Espanya i l'FMI; des

del Pla d'Estabilització (1959) fins a 1982 s'hauria mantingut una situació bastant sòlida, tant en la balança de pagaments com en les reserves espanyoles, tot i l'existència de moments de debilitat evidents (devaluació de la pesseta de 1967 i depreciació dels tipus de canvi (1976, 1977 i 1982); de fet, les Autoritats espanyoles no haurien permès mai un debilitament excessiu de la balança de pagaments ni de les reserves exteriors; s'haurien mostrat fins i tot disposades a subordinar altres objectius rellevants de la política econòmica espanyola, afirma l'autor, per tal d'aconseguir — amb rapidesa— una recuperació dels equilibris exteriors de l'economia espanyola. *Lecturas de integración económica. La Unión Europea* (Barcelona, 1996) és una obra col·lectiva de la Càtedra Jean Monnet de la Universitat de Barcelona; recull dos treballs propis: «Problemes de la integració regional» (Cap. 1) i «Grans temes de la UEM» (Cap. 12); en el primer capítol exposa el debat dels efectes sobre el comerç mundial i l'obertura de les economies als intercanvis, derivats de la proliferació d'àrees d'integració regional; el creixement del comerç en les darreres dècades aporta de fet arguments en contra de les tesis pessimistes d'autors com J. Bhagwati (1990); en un dels darrers capítols es consideren els reptes a què s'enfronta la UEM, tot plantejant fins a quin punt aquesta és o no una àrea monetària òptima, capaç de fer front a «xocs asimètrics».

- C) Dècada dels anys 90: *Ajust, condicionalitat: Espanya i l'euro: riscos i oportunitats* (1997), informe del que n'és coordinador i autor d'un primer capítol: «Del Pla Werner a l'Euro»; analitza els beneficis i costos que es derivaran de la incorporació d'Espanya a la UEM i de la corresponent adopció de l'euro; reconeix que la pèrdua del tipus de canvi com a instrument de política és important; afirma però que l'economia espanyola no podria

seguir aprofitant-se de les «crosses» de freqüents devaluacions, al marge de la zona euro; en el món actual, el tipus de canvi ja no és una variable de lliure decisió dels governs. A *Cultura de l'estabilitat i el consens de Washington* (1999), Manuel Guitián i Joaquim Muns (codirectors) (1999) plantegen fins a quin punt la crisi de Mèxic (1994) i la posterior crisi asiàtica (1997) han provocat una convulsió capaç d'exigir un abandó radical de les idees i fórmules heretades en l'anomenat Consens de Washington (J. Williamson, 1989); caldrà afegir nous elements als programes d'ajust dels països més endeutats; advoca en favor d'una rigorosa transparència informativa, una supervisió reforçada i un gradual accés als mercats de capitals.

Breu referència final als articles de *La Vanguardia*. Una recopilació d'articles publicats al diari *La Vanguardia*, tan sobre economia espanyola com europea i internacional, se'ns ofereix en dos llibres: *Radiografía de la Crisis* (Barcelona, 1993), que inclou un total de cent sis articles entre desembre 1986 i agost 1993; plantegen una particular atenció a la marxa de l'economia espanyola i a qüestions com: la pobresa del debat econòmic, els perills d'un aterratge sobtat en la crisi, els desequilibris no resolts de balança de pagaments, la necessitat d'un canvi de model de creixement, els reptes de la incorporació a la CEE, l'escassa generació d'ocupació, els esforços per a reduir els tipus d'interès o la debilitat dels diagnòstics macroeconòmics. En un segon llibre, *Euro y globalización* (Barcelona, 1999), s'inclouen cent cinquanta articles, que són una nova selecció publicada, entre novembre de 1993 i finals de l'any 1998. Aborden qüestions com el debat sobre el futur d'Europa i la viabilitat de l'euro, l'exigència de major coordinació de les polítiques a la UE, l'escassa mobilitat laboral existent a Europa, les polítiques encaminades a assegurar la credibilitat de l'euro, la diversitat existent entre els models americà i europeu, l'enfrontament entre economistes i polítics, la disparitat entre els

sectors real i financer de les economies, els efectes de la plena obertura als mercats de capitals i la nova arquitectura financera internacional.

En el seu discurs d'acceptació del Premio Rey Juan Carlos de Economía (2008), assenyalarà fins a quin punt els anys dedicats a l'ensenyament, la reflexió i anàlisi dels problemes internacionals, així com la mateixa experiència professional adquirida col·laborant amb l'FMI i amb el Banc Mundial, l'haurien portat a poder afirmar que no hauríem de minimitzar avui la importància de la tasca efectuada per unes entitats representatives d'un nou ordre econòmic internacional. Un nou ordre, sorgit dels acords presos a Bretton Woods durant la segona postguerra i centrats en dues idees força: l'establiment d'un procediment pacífic per a dirimir les diferències i els conflictes d'interessos entre els estats i l'establiment d'un sistema especialitzat de focalització i anàlisi dels problemes plantejats. Tot i reconèixer que avui en dia les circumstàncies polítiques i els problemes a resoldre han canviat (medi ambient, matèries primeres, energia, migracions, etc.) finalment defensarà, en el seu discurs, la necessitat de reactivar la cooperació internacional i d'establir les bases d'un nou multilateralisme per fer front als problemes del nostre temps.

Bibliografia sobre Joaquim Muns i Albuixech:

Francesc Granell: «Joaquim Muns i Albuixech: 1935-2015», *La Vanguardia*, 2015.

Pere Puig i Bastard: «Muns i Albuixech, Joaquim», dins de *Diccionari d'Economistes Catalans*, Societat Catalana d'Economia, Barcelona, 2020, pp. 403-406.